

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่อดีตผ้าฝ้ายทอมือในจังหวัดเชียงใหม่ นับเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มีความงดงามและมีคุณค่าทางศิลปะ เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นจากการสั่งสมสืบทอดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมไทย จนเป็นมรดกทางศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีคุณค่า จากการศึกษาการผลิตผ้าทอพื้นถิ่นจังหวัดเชียงใหม่ (รจนา ชื่นศิริกุลชัย และคณะ, 2544) พบว่ามีการทอผ้าอยู่ 20 อำเภอ 1 กิ่งอำเภอ ผ้าฝ้ายทอมือที่เป็นที่รู้จัก เช่น ผ้าทอตีนจกลายโบราณแม่แจ่ม ผ้าทอบ้านตาล อำเภอฮอด ฯลฯ ซึ่งราคาของผ้าฝ้ายทอมือมีตั้งแต่เมตรละ 70 บาท จนถึงเมตรละ 1,500 บาท แต่หากแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ ผ้าคลุมไหล่ เสื้อ ฯลฯ ราคาจะเพิ่มอีก 3-4 เท่าตัว สร้างรายได้เฉลี่ยให้กับผู้ผลิตประมาณ 40,000 บาทต่อเดือน (อัจฉราภรณ์ สุดำคำ, 2550: สัมภาษณ์) โดยผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดเชียงใหม่ที่ดำเนินการผลิตและจำหน่ายโดยผู้ประกอบการ กลุ่มผู้ผลิตและผู้รับจ้างผลิตซึ่งมีจำนวน 70 รายจากการสำรวจของศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรม ภาคที่ 1 (ภาคผนวกที่ 1) สามารถแยกตามประเภทผลิตภัณฑ์ที่ทอและประโยชน์ในการใช้ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ประเภทประกอบกับการแต่งกาย ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องใช้หรือของใช้ประเภทเคหะสิ่งทอ ซึ่งสิ่งที่ทำให้ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ก็เนื่องจากผลิตภัณฑ์บ่งบอกถึงเอกลักษณ์ของจังหวัดเชียงใหม่ ลวดลายเป็นที่ยอมรับ มีให้เลือกหลายประเภท มีความประณีตงดงาม สีสันความสวยงาม ประโยชน์การใช้ สอดคล้องกับราคา นอกจากนี้การยอมรับวัฒนธรรมชาติแบบโบราณ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ช่วยให้ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นพิเศษเด่นชัดแตกต่างไปจากผ้าอื่นๆ เนื่องจากวัสดุที่ใช้ย้อมสีล้วนมาจากธรรมชาติ จึงทำให้มีการขยายตลาดกว้างขวางมากขึ้น

จากการศึกษาข้อมูล (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, ศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาคที่ 1, 2544) พบว่า ผู้ผลิตและผู้ประกอบการผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดเชียงใหม่ ยังมีปัญหาอีกหลายประการ เช่น ปัญหาคุณภาพผ้าทอของจังหวัดเชียงใหม่ยังคงไม่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อได้มากเท่าที่ควร ผู้ผลิตที่ผลิตผ้าฝ้ายทอมือในเขตภาคเหนือตอนบนมีจำนวนมากขึ้นแต่พบว่าผลิตภัณฑ์มีลักษณะที่คล้ายคลึงกันทำให้มีการแข่งขันกันสูงขึ้น รวมทั้งการยกเลิกโควตาเสื้อผ้าและสิ่งทอทำให้ประเทศที่มีต้นทุนการผลิตต่ำ สามารถเข้ามาแข่งขันในตลาดการส่งออกสิ่งทอได้มากขึ้น

โดยลักษณะตลาดของอุตสาหกรรมผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดเชียงใหม่เป็นการผลิตเพื่อจำหน่ายทั้งตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ โดยตลาดต่างประเทศเป็นตลาดที่ต้องการผ้าฝ้ายทอมือแบบแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือมีลักษณะการส่งออกโดยมากจะผ่านตัวแทนจำหน่ายในส่วนกลางที่มาสั่งซื้อและส่งออกจำหน่ายประเทศต่างๆ ซึ่งในปี พ.ศ. 2549 ผ้าฝ้ายทอและผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือของจังหวัดเชียงใหม่มีมูลค่าการส่งออกรวมประมาณ 1,500 ล้านบาท และการส่งออกผ้าทอมือของภาคเหนือส่วนใหญ่ส่งไปประเทศในเอเชีย นอกจากนี้มีส่งไปยุโรปและอเมริกาบ้างแต่ยังไม่แพร่หลาย เน้นตลาดญี่ปุ่นเป็นหลัก (วิกิรณ พรมหชนะ, 2550) เนื่องจากญี่ปุ่นเป็นตลาดส่งออกสินค้าหัตถกรรมที่มีศักยภาพ เพราะประเทศมีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจและประชาชนมีกำลังซื้อสูง ในขณะที่การผลิตในประเทศมีแนวโน้มลดลง สิ่งสำคัญคือชาวญี่ปุ่นมีรสนิยมและมีความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติเป็นอย่างมากผู้บริโภคยินยอมที่จะซื้อผลิตภัณฑ์นั้นในราคาที่สูงกว่าเดิมถึงร้อยละ 20-50 ตลาดญี่ปุ่น จะเป็นผู้บริโภคผ้าฝ้ายในลักษณะของ เครื่องประดับตกแต่ง(Accessories) และเสื้อผ้าเป็นส่วนใหญ่ (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. กองส่งเสริมหัตถกรรมไทย, 2540) นอกจากนี้จำนวนชาวญี่ปุ่นที่เดินทางเข้ามาจังหวัดเชียงใหม่มีจำนวนถึง 125,360 คนต่อปี (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549 : ออนไลน์) ดังนั้นการศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อที่จะตอบสนองให้ตรงกับความต้องการของตลาดของชาวญี่ปุ่นในยุคปัจจุบันจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

ดังนั้นภายใต้สภาพการแข่งขันที่สูงขึ้นและปัญหาในการประกอบการดังกล่าวข้างต้นจะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการต้องเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากมาย กลยุทธ์ที่กำหนดขึ้นนั้นจะมุ่งเน้นถึงกิจกรรมทางการตลาดที่เพิ่มขึ้นเพื่อสนองตอบความต้องการของลูกค้าที่จะทำให้เขาเหล่านั้นตัดสินใจซื้อสินค้าในปริมาณที่มากขึ้นและเกิดการซื้อซ้ำ ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาถึงความคิดเห็นของลูกค้าชาวญี่ปุ่นทั้งในส่วนของผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีก รวมถึงนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือของผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้ประกอบการในการวางแผนจัดส่วนประสมทางการตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าชาวญี่ปุ่นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาความคิดเห็นของลูกค้าชาวญี่ปุ่น ต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ของผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบถึงความคิดเห็นของลูกค้าชาวญี่ปุ่น ต่อปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ของผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเป็นประโยชน์และแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจ ผู้ผลิต และผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าฝ้ายทอมือ ในการปรับปรุงกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด เพื่อสามารถแข่งขันในตลาดญี่ปุ่นได้

นิยามศัพท์

ความคิดเห็น คือ ความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจ และความเชื่อ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้ การรับรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมเป็นช่วยช่วยในการแสดงความคิดเห็นต่อส่วนประสมทางการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ของผู้ผลิตในจังหวัดเชียงใหม่

ลูกค้าชาวญี่ปุ่น หมายถึง ผู้ค้าส่งและผู้ค้าปลีกชาวญี่ปุ่น และนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นที่เข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ จากร้านค้าผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือในจังหวัดเชียงใหม่

ส่วนประสมทางการตลาด หมายถึง หมายถึง เครื่องมือทางการตลาด ของผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด

ผลิตภัณฑ์ผ้าฝ้ายทอมือ หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตหรือแปรรูปจากผ้าฝ้ายทอมือ ของจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย เช่น เสื้อผ้า กางเกง กระโปรง ชุด เป็นต้น และผลิตภัณฑ์ประเภทประกอบกับการแต่งกาย เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ ผ้าสไบ เป็นต้น